
Kyrkomötet

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2017:6

Ersättning till präst vid tjänstgöring i annan församling

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2017:89 där kyrkostyrelsen föreslås få i uppdrag att se över problematikens omfattning och utreda möjligheterna för en nationell fond eller utvecklat clearingsystem för att ekonomi och administration inte ska vara ett hinder för val av präst.

Utskottet hänvisar till det kommande utredningsarbetet som inletts och föreslår med anledning av detta avslag på motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:89.

Motionens förslag

Motion 2017:89 av Jan-Åke Isaksson, Ersättning till präst vid tjänstgöring i annan församling

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över problematikens omfattning och utreda möjligheterna för en nationell fond eller utvecklat clearingsystem för att ekonomi och administration inte ska vara ett hinder för val av präst.

Bakgrund

Frågan om möjlighet att välja präst i samband med kyrklig handling behandlades senast under 2016 års kyrkomöte. Beslut om obligatorisk clearing av kostnader för dop, vigsel samt obligatorisk konfirmandersättning beslutades av 2002 års kyrkomöte.

Under årens lopp har flera justeringar gjorts av reglerna avseende clearing och frågan utreddes och resultatet redovisades i betänkandet *Ersättning för kyrkliga handlingar*, SKU 2009:3. På grundval av utredningens förslag och inkomna remissvar lade kyrkostyrelsen i sin skrivelse *Ersättning för kyrkliga handlingar*, KsSkr 2010:5, fram förslag som innebar att det inom clearingsystemet skulle vara möjligt att ersätta annan präst än hemförsamlingens eller förrättningsförsamlingens samt att en präst inte får ta emot ersättning för kyrklig handling annat än av en församling inom Svenska kyrkan. Skrivelsen behandlades av Ekonomi- och egendomsutskottet i betänkande 2010:9. Både kyrkostyrelsen och utskottet konstaterade att församlingarna ska ha en generös tillämpning av bestämmelserna om förordnande och utskottet ansåg att det i princip bör föreligga synnerliga skäl för att inte tillmötesgå medlemmens önskemål. Kyrkostyrelsen påpekar dock i sin skrivelse att varken enskilda medlemmars eller annan församlings önskemål kan vara tvingande i dessa situationer.

Till 2011 års kyrkomöte inkom sex motioner som berörde clearingsystemet. Flera av dem fokuserade på risken för att medlemmarna inte längre skulle kunna välja viss präst för att förrättningsförsamlingen skulle vara ovillig att förordna en särskild präst. I en annan motion föreslogs det att en församling skulle kunna ta betalt för en kyrklig handling i vissa situationer. Utskottet konstaterade att en förändring skulle bryta mot den viktiga principen att kyrkliga handlingar, på grund av sin särställning, alltid ska vara kostnadsfria för medlemmarna. Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog i sitt betänkande EE 2011:2 att samtliga motioner skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag men biföll ett under överläggningen framlagt förslag om att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att genomföra en utvärdering om ersättningen för kyrkliga handlingar.

Kyrkostyrelsen utredde frågan under 2012 och redovisade i sin skrivelse *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2011*, KsSkr 2012:2, att utvärderingen inte gav stöd för några genomgripande förändringar, däremot smärre ändringar kring hantering av exempelvis resekostnader. Detta krävde dock inte några kyrkoordningsändringar.

Även 2012 motionerades om möjligheterna för enskilda att välja präst vid kyrkliga handlingar. Motionen 2012:32 avslogs av kyrkomötet då clearingfrågan skulle komma att ingå som en del av den utredning om utjämningsystemet som skulle läggas fram år 2016.

I utredningens betänkande *Gemensamt ansvar – en utredning om fastigheter, kyrkor och utjämningsystem*, SKU 2015:2, konstaterar utredningen följande:

Efter att bestämmelser infördes om att en präst inte får ta betalt från enskilda för tjänstgöring vid en kyrklig handling har det diskuterats om detta inskränkt möjligheterna att välja präst. Diskussionerna om detta och om i vilken utsträckning församlingar och pastorat är alltför restriktiva i att förordna präster att utföra en viss kyrklig handling kan inte anses höra till utredningens uppdrag. Det torde inte vara möjligt att utforma clearingsystemet så att det hanterar denna fråga.

I samband med Ekonomi- och egendomsutskottets behandling av motion 2016:5 *Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar* anförde utskottet i sitt betänkande EE 2016:5 att motionären belyser en frågeställning som har många dimensioner men dessvärre ingen enkel lösning. Utskottet menar att komplexiteten i denna frågeställning om möjlighet att välja egen präst behöver belysas ur många olika perspektiv.

Huvudprincipen är att kyrkliga handlingar ska vara kostnadsfria för tillhöriga. Clearingsystemets tillkomst som utjämningsystem mellan församlingar när tillhöriga önskar kyrkliga handlingar i annan församling än där de är kyrkobokförda ger en lösning på problematiken kring kostnader som uppstår i en annan enhet än där intäkten, kyrkoavgiften, erhålls. Den tillhörige erhåller den kyrkliga handlingen ”kostnadsfritt” genom att inte behöva betala kyrkoavgift på mer än ett ställe.

Utskottet noterade bland annat att församlingarnas vilja att anställa extra präster för kyrkliga handlingar inte alltid verkar vara så generös som det förutsattes i samband med införandet av regelverket att en präst inte får ta emot ersättning för kyrklig handling annat än av en församling inom Svenska kyrkan. Att präster ändå väljer att ställa upp och förrätta kyrkliga handlingar på frivillig basis, utan att anställas in i en församling, är därmed den möjlighet som återstår och som många gånger tillämpas. Utskottet ansåg inte att det kan uppfattas som oskäligt att den som ställer upp frivilligt bör kunna få ersättning för eventuella resekostnader. Utskottet konstaterade dock att med dagens utformning av regelverket är det inte möjligt för prästen att ta emot ersättning från annan än församling.

Utskottet anförde att det är viktigt att behålla principen att präst endast ska kunna erhålla ersättning genom församling. Det ska inte kunna misstänkas att präster, eller annan personal, tar emot svarta pengar.

Ekonomi- och egendomsutskottet föreslog att motionen skulle avslås men även att kyrkomötet skulle besluta om att informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anförde om behovet av en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar. Något förslag om ytterligare finansiering inom eller utom clearingsystemet förelåg inte.

Under överläggningen i plenum föreslogs att kyrkomötet skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar vilket också blev kyrkomötets beslut.

Utredningsarbetet är preliminärt inplanerat att påbörjas under hösten 2017.

Utskottets överväganden

Ersättning till präst vid tjänstgöring i annan församling

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:89.
--

Utskottet konstaterar att motionen ligger mycket nära den motion som behandlades av utskottet under 2016 men innehåller tilläggsförslag kring finansieringsmetod. I kyrkostyrelsens avrapportering Redogörelse för behandling av kyrkomötets ärenden (KsSkr 2017:2, bilaga 2) framgår att frågan utreds under hösten 2017 och våren 2018 med avrapportering till kyrkomötet 2018 eller 2019 beroende på om det föreslås kyrkoordningsändringar.

Utskottet föreslår med hänvisning till det pågående utredningsarbetet att motionen avslås.

Uppsala den 4 oktober 2017

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Jan G Nilsson, ordförande

Liselotte Ågren, sekreterare

Beslutande: Jan G Nilsson, ordförande, Tommy Eriksson, Mats Ludvigsson, Gun Eriksson, Magnus Nilsson, Britt-Marie Danestig, Peter Bernövall, Ragnhild Bertius, Anders Brunnstedt, Samuel Lilja, Peter Nordgren, Carina Håkansson, Magnus Ek, Helena Klahr Fast och Jan Björkman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Titti Ådén, Sven Erik Bodén, Leif Grip, Linda Isberg, John-Erik Sturesson, Margareta Nisser-Larsson, Kerstin Andersson-Carlsson, Åke Löfstrand, Jan-Åke Isaksson, Arnold Boström och Claes Björndahl.

Biskop Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.